

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני :

אל"ם ארז פורת - שופט

בעניין :

ח/XXX רב"ט פ' ק' – המערער (ע"י ב"כ, סרן (מיל') יגאל בלפור ; סרן חגי בן דב)

נ ג ד

התובע הצבאי הראשי – המשיב (ע"י ב"כ, סרן ויקטוריה חואס)

ערעור על החלטה של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי הדרום שניתנה בתיק דרום (מחוזי) 254/16 (אל"ם נועה זומר – הנשיאה) ביום 16.6.2016. הערעור נדחה.

ה ח ל ט ה

1. המערער משיג על החלטת הערכאה קמא, בה הורתה על הארכת מעצרו הממשי עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו.
2. כנגד המערער הוגש כתב אישום המייחס לו עבירת הריגה, לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, על כי ביום 18.5.2016 הגיע לבית ידידתו, עם נשקו הצבאי. תחילה איפשר לידידתו לגעת בנשק, ואף לאחוז בו ומקץ זמן מה, משהבחין שנשקו טעון במחסנית ביקש לפורקו. לפיכך נטל את הנשק, נעמד במרחק של כשני מטרים מידידתו, אחז בנשק, כשקנהו פונה לכיוונה, ובמצב זה, בתוך הדירה, שעה שבמקום נוכחת נערה נוספת, דרך את הנשק ונקרו. כתוצאה מכך נורה כדור, שגרם למות ידידתו, הנערה ויטל ברמש ז"ל. עוד יוחסה למערער עבירה שעניינה הדחה בחקירה, לפי סעיף 245(א) לחוק העונשין, על כי לאחר האירוע המתואר, פנה המערער לפי לי שנכחה בעת הירי, וביקש ממנה שתמסור לשוטרים שהכדור נפלט מהנשק בעת שהמנוחה שיחקה בנשק, בודעו כי עובדה זו שקרית. פי לי עשתה כן, ואף המערער מסר לשוטרים, שהגיעו לזירה, גרסה דומה. רק בהמשך חקירתו מסר כי הוא שביצע את הירי, כאמור.
3. המערער השיג על הארכת מעצרו עוד טרם הוגש נגדו כתב אישום, בטענה כי מעשיו אינם מלמדים על מסוכנות הנשקפת ממנו. כן נטען, כי אין להורות על מעצרו

מכוח עילת המעצר הייחודית להליכים בצבא, המכונה בפסיקתנו העילה ההרתעתית. הוטעם, כי גם אם מתקיימת עילת מעצר, הרי שלנוכח עוצמתה, ניתן לענות עליה בחלופה הולמת, שירות ביחידה אחרת, בה תמנע ממנו נשיאת נשק, על-פי דברי מפקדו של המערער.

4. בהחלטתי בערעורו הקודם של המערער (ע"מ/16/58 רב"ט סה קמל נ' התובע הצבאי הראשי (2016)), קבעתי, כי בעניינו של המערער מתקיימת חזקת מסוכנות, מכוח סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, שלא נסתרה בנסיבות העניין, בשל כך ש"יצר סיטואציה מסוכנת עד מאוד, שבה השלים שרשרת פעולות המכשירות ביצוע ירי", בחדר בו שהו אנשים נוספים, כשידידתו שוהה בקרבתו, ובסמיכות אליהם נערה נוספת. הדגשתי בהחלטתי זו, כי המסוכנות הנשקפת מהמעצר מתחזקת, על רקע העובדה העולה מחומר הראיות, לפיה המערער נהג אף בעבר לטפל בנשקו באורח מסוכן, בניגוד להוראות הבטיחות בנשיאת הנשק והטיפול בו. בהחלטתי, עמדתי על קיומה של עילת המעצר הייחודית להליכים הצבאיים, אשר במקרים מתאימים יכולה להצדיק מעצרו של חייל, כדי למנוע פגיעה חמורה במשמעת הצבאית. קבעתי בהחלטתי הקודמת, כי בנסיבות העניין "רמיסת כללי הבטיחות בנשק על-ידי המערער באופן כה בוטה, במעשה שאין לו כל הצדק תפעולי של כלי הנשק, מצדיקה בהיבט שמירת המשמעת, ותפקודו התקין של הצבא, את מעצרו של המערער".

5. המערער שב וטען בפניי באשר לקיומן של עילות מעצר, כשלגבי תשתית הראיות הוסכם כי בידי התביעה ראיות לכאורה לתמיכה באישומים. נטען, כי מעשיו אינם מלמדים על מסוכנות, כעולה מחוות דעת של פסיכולוג קליני וקרימינולוגית ופסיכולוגית פורנזית שבדקו אותו. להשקפת המומחים שבדקו את המערער, כאמור, "רמת הסיכון הנשקפת ממנו לאירועים דומים היא נמוכה", והודגש, כי הערכה זו אינה משתנה, חרף מנהגו של המערער לפרוק את נשקו בביתו, בניגוד להוראות, אף לפני האירוע נשוא כתב אישום. המערער סבור, כי מעשיו אינם מקימים את חזקת המסוכנות הסטטוטורית שבסעיף 21 לחוק המעצרים, שכן כלי הנשק לא היווה, במקרה הנדון, גורם מסלים באירוע, שכלל אלימות. נטען, שרק בנסיבות כאלה חלה החזקה האמורה. עוד נטען, כי לעילת המעצר הצבאית הייחודית, אין "נשמה עצמאית", כעילת מעצר בלעדית, אלא כל כוחה ויכולתה היא לתמוך בעילת מעצר אחרת המוכרת בדיון. בכך הסתייג המערער מטעונו בדיון הקודם בפניי, לפיו לעילת המעצר הצבאית תחולה עצמאית, הגם שמצומצמת, במקרים ייחודיים, ונטען שאין לה תחולה במקרה הנדון. המערער סבור, כי גם אם ייקבע שמתקיימת בעניינו עילת מעצר, הרי שהחלופה שהוצעה – שירות ביחידה אחרת בלא חובה לשאת כלי נשק, הולמת ומהווה מענה ראוי והולם לצורכי המעצר בעניינו.

6. התביעה הצבאית עתרה לדחיית הערעור, בהסתמך על קביעותיי בע"מ/58/16 הנ"ל. להשקפתה, לא הוצבע על כל שינוי, שיש בו בכדי להצדיק קביעה אחרת בהתייחס לקיומן של עילות המעצר במקרה הנדון.

דין והכרעה

7. סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, קובע חזקה הניתנת לסתירה, כי נשקפת סכנה לשלום הציבור ממי שמואשם בעבירה של "אלימות חמורה או אכזרית או תוך שימוש בנשק קר או חס". הניסוח האמור אינו מבסס את המסקנה שביקש המערער להסיק, ולפיה רק שילוב של נשק בעבירת אלימות, יקים את החזקה. מלשון החוק עולה כי החלופה שעניינה שימוש בנשק כביסוס למסוכנות, עומדת בפני עצמה ובמנותק מעבירות האלימות. רציונל הדברים ברור: כלי נשק הוא מסוכן מטבעו ועבירה כלשהיא המשלבת שימוש בנשק מסוכן, הופכת למסוכנת מתוקף כך. על-פי פסיקתו של בית-דין זה, מעשים של שימוש בנשק הנעשים בחריגה מהוראות הבטיחות, תוך סיכון הזולת, יכול שיקימו את עילת המעצר ההרתעתית בנסיבות המתאימות, אף בלא שיתלוו לכך מעשי אלימות נוספים (ראו: ע"מ/83/08 **התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט כהן** (2008)). לא אחת נפסק, כי עבירות בנשק ובעיקר הסחר בכלי נשק או החזקתם שלא כדין, מהוות אמנם עבירת ביטחון המקימה עילת מעצר עצמאית לפי סעיף 21(א)(ג)(2) לחוק המעצרים, אולם לצד זאת נקבע פעם אחר פעם כי "...בדרך-כלל יש לראות בעוברי עבירות כאלה כמי שמסכנים את הציבור. בעילת המעצר שמקימה עבירה בנשק כרוכה אפוא, כפן נוסף שלה, גם העילה של מסוכנות" (בש"פ 10028/03 **אלקריף נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(2) 577 (2003)). זאת, גם שעה שאין המדובר בהכרח בעבירה הנעשית אגב אלימות כלשהיא.

8. על-פי ההלכה הפסוקה,

"בדיקת המסוכנות מחייבת בחינתם של שני היבטים: ההיבט האחד ענינו במעשה. במסגרת זו על בית המשפט לשקול האם המעשה כשלעצמו בנסיבותיו מעלה חשש כי הנאשם עלול לחזור על מעשים דומים, האם המעשה מגלה אופי רע ואלים או מעיד על מועדות. ההיבט השני מתמקד בעושה, עברו ואופיו. כאן אנו שואלים האם לנוכח אופיו, אישיותו או תכונותיו של העושה נשקפת ממנו סכנה לציבור או ליחידיו" (בש"פ 6700/04 **מדינת ישראל נ' גרה** (לא פורסם, 19.7.2004)).

המסוכנות בה עסקינן נקבעת בסופו של דבר על-ידי בית הדין, האחראי להעריכה, ולא על-ידי גורמי הערכה וטיפול שעמדתם מוגשת לבית הדין, ולה מעמד של המלצה בלבד (ראו בש"פ 8885/09 **זינב נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 11.11.2009)).

9. סבור אני, כי הצבר מעשיו של המערער מעיד על מסוכנות ממשית: תחילה הותיר את המחסנית בנשקו, אחר כך איפשר לידידתו לגעת בכלי הנשק ואף לאחוז בו, לאחר מכן הוא נקט בכל הפעולות הנדרשות לביצוע ירי, כשכלי הנשק **מכוון** לעבר אדם, **מטווח קרוב**. זוהי הפרת כללי הבטיחות בנשק הבסיסיים ביותר, וכשהיא נעשית על-ידי מי שבעברו ביצע מעשים נוספים של טיפול מסוכן בכלי הנשק, בדרך של פריקתו באופן מסוכן בביתו, יש בתמונה כוללת זו בכדי להעיד על מסוכנות רבה מצידו של המערער ולהקים חשש, כי מאחר שלא הטמיע את הסכנה הטמונה בכלי הנשק עליהם הוא מופקד, ישוב על מעשיו.

10. על קיומה של עילת המעצר הייחודית להליכים הצבאיים כתבתי בהחלטתי הקודמת בעניינו של המערער. טענת המערער, כי עילה זו יכולה לבסס מעצר רק כשהיא מצטרפת לעילת מעצר נוספת, אינה מתיישבת עם פסיקתו של בית-דין זה, ועם צרכיו הייחודיים של הצבא (ראו החלטתי והאסמכתות שהובאו לעניין זה). ייחודיות השיקולים למעצר, בהליכים המתקיימים לפי חוק השיפוט הצבאי הוכרה פעם אחר פעם בפסיקתו של בית-דין זה, מימים ימימה (ראו: ע"מ 22/00 **טור' אולמן נ' התובע הצבאי הראשי** (2000)) ואף בפסיקתו של בית המשפט העליון (ראו: **בש"פ 3513/95 רב"ט שרגאי נ' התובע הצבאי פרקליטות חיל האוויר**, פ"ד נא(2) 686 (1997)) ואף צוין כי,

"שיקוליהן של הרשויות הצבאיות בכל הנוגע לאכיפת החוק, למעצר, להעמדה לדין, לביטול כתב אישום וכיוצא באלה, שונים ואפשר שאף רחבים מן השיקולים ששוקלת רשות אזרחית בנסיבות דומות, שכן הרשויות הצבאיות אמורות לשקול גם את 'אינטרס הצבא'... כחלק מהמושגיות הכללית של עניין הציבור" (דנג"צ 5404/99 **זותן נ' התנועה לאיכות השלטון בישראל** (לא פורסם, 31.1.2000)).

צרכים צבאיים ייחודיים אלה הוכרו בחוק כמבססים הגבלה מסוימת על זכויות האדם, רק שעה שהם נדרשים "ממהותו ומאופיו של השירות" (סעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). על-פי הלכתו הפסוקה של בית-דין זה, במקרים מתאימים ובמשורה, הוחלה עילת המעצר ההרתעתית, כעילה עצמאית ונפרדת, המצדיקה את מעצרו של החייל, בנסיבות בהן נדרש המעצר כדי למנוע פגיעה קשה וחמורה במשמעת הצבאית, עליה מושתת הצבא. זהו הדין הנוהג, אף לאחר חקיקת חוקי היסוד, ועל כן ראיתי לדחות את טענת המערער בעניין זה.

11. כפי שציינתי בהחלטתי הקודמת, נסיבות העניין מקימות אף את עילת המעצר ההרתעתית, כאמור, בשל כך שבפנינו עניין מהותי ומרכזי לתפקודו התקין של הצבא, וכי "מדובר ברמיסת כללי הבטיחות בנשק על-ידי המערער באופן כה בוטה במעשה שאין לו כל הצדק תפעולי של כלי הנשק".

12. נמצא, אפוא, כי שתי עילות מעצר מתקיימות בעניינו של המערער זו שעניינה סיכון של הציבור וזו ההרתעתית. בשלב זה שומה עלי לבחון אם חלופת מעצר תסכון בנסיבות העניין, ותענה על עילות המעצר, באמצעי הולם, שפגיעתו בחירות המערער פחותה. בפניי הוצעה חלופת מעצר בדרך של מעצר פתוח ביחידה צבאית אחרת, שבה לא יידרש המערער לשאת נשק. חרף עמדת עורכי חוות הדעת בעניינו של המערער, סבור אני כי לא יהיה בחלופת המעצר המוצעת בכדי לאיין את מסוכנותו של המערער, ובוודאי שחלופה זו לא תענה על הצורך ההרתעתי, שעניינו שמירה על המשמעת הצבאית. כאמור, המערער הפר ביד גסה את כללי הבטיחות בנשק, לרבות הבסיסיים שבהם. הצבר מעשיו והישגותם בעבר (אם כי ברמת סיכון פחותה, כפי הנראה) מלמד כי המערער אינו מפנים את הסיכון שבתפעול כלי נשק, בסטייה מכללי הבטיחות, וכי בשים לב לזמינותם הרבה של כלי הנשק בכל יחידה צבאית, לרבות זו שהוצעה כחלופה, קם החשש כי הוא עלול לשוב על מעשיו. העבר בעניין זה הוא בבואת הסיכון של העתיד. זאת ועוד גם העברת המערער למעצר פתוח ליחידתו או אף ליחידה אחרת, תביא לפגיעה קשה במשמעת הצבאית, על רקע מעמד המרכזי של כללי הבטיחות בנשק בהוויית הצבא ופעילותו, הכרוכה בשימוש תדיר בכלי נשק. במעשיו פגע המערער בכללי היסוד הנוגעים לטיפול בכלי נשק, המהווים את אחד מתנאי היסוד לפעילותו התקינה של הצבא. בנסיבות כאלה, החזרת ליחידה כאילו לא אירע דבר, תפגע בצורכי ההרתעה החיוניים לשמירת המשמעת הצבאית, שבמקרה זה נועדה לשמירה על חיי אדם.

13. מהטעמים האמורים ראיתי לדחות את הערעור. המערער יוותר במעצר ממשי עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו, כקביעת בית הדין קמא.

ניתנה היום, כ"ד בסיוון התשע"ו, 30 ביוני 2016, בלשכה ותודע לבאי כוח הצדדים.

ארז פורת, אל"ם
שופט בית הדין הצבאי
ל ע ר ע ו ר י ם

חתימת המגיה: _____ העתק   נאמן   למקור
סגן   קורל   מכני
קצינת   בית   הדין
תאריך: _____